

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාවේ (“සංස්ථාව”) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සංස්ථාව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සංස්ථාව ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සංස්ථාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සංස්ථාවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහඟුරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සංස්ථාවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සංස්ථාවේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සංස්ථාව ක්‍රියා කර ඇති බව,

- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශන පිළිබඳව වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 07		
(i) 20(ආ) ඡේදය අනුව මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්හි මුදල් නොවන ගැලපීම් යටතේ, ජනනය නොවූ විදේශ මුදල් හුවමාරු ලාභ පමණක් ගැලපිය යුතු වුවත්, සංස්ථාව විසින් රු.1,086,536,807 ක අගයක් ජනනය නොවූ (Unrealized) විදේශ මුදල් හුවමාරු ලාභ ලෙස මුදල් නොවන ගැලපීම් යටතේ දක්වා තිබුණ ද, එහි ජනනය වූ විදේශ මුදල් හුවමාරු ලාභය රු.33,487,938 ක් ද ඇතුළත්ව තිබුණි.	එකඟ වේ. සංස්ථාවේ ගිණුම් කටයුතු වෙනුවෙන් සුදුසුකම්ලත් ගණකාධිකාරවරයකු නොසිටීම මේ සඳහා හේතු වී ඇත. අනාගතයේදී මෙවැනි අඩුපාඩු මඟහරවා ගැනීම පිණිස ඉදිරියේදී සුදුසුකම් ලත් ගණකාධිකාරවරයකු බඳවාගැනීමට බලාපොරොත්තු වේ.	ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.
(ii) 35 ඡේදය අනුව ගෙවන ලද බදු වටිනාකම මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි වෙන්ව දැක්විය යුතු වුවත්, 2022 වර්ෂයේ ගෙවන ලද රු. 2,711,472 ක බදු වටිනාකම මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි වෙන්ව දැක්වීමට කටයුතු නොකර රු. 217,313 ක් බදු පෙර ලාභය යටතේ හා රු.2,494,159 ක් කාරක ප්‍රාග්ධන ගැලපීම් යටතේ දක්වා තිබුණි.	එම	එම
(iii) 31 ඡේදය අනුව, සංස්ථාවේ පොළී ලැබීම් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි වෙන්ව දැක්විය යුතු වුවත්, විගණනයේ ගණනය කිරීම්වලට අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ තථ්‍ය වශයෙන් ලද පොළී ආදායම රු.107,183,878 ක් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි වෙන්ව නොදක්වා රු.52,998,809 ක් ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ ද, ඉතිරි	එම	එම

ප්‍රමාණය කාරක ප්‍රාග්ධනය හා බදු පෙර ලාභය යටතේ ද දක්වා තිබුණි.

(ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 16 හි 51 ඡේදය ප්‍රකාරව, වත්කමක අවශේෂ වටිනාකම හා ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය අඩුතරමින් සෑම මුදල් වර්ෂයක් අවසානයේදීම සමාලෝචනය කළ යුතු අතර, අපේක්ෂා තත්ත්වයන් ඉහත දී කළ ඇස්තමේන්තුවලින් වෙනස් වන්නේ නම් එම වෙනස් කම ශ්‍රී.ලං.ගි.ප්‍ර. 08 ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනසක් ලෙස ගිණුම් ගත කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලියාහල අගය රු.3,515,250 ක් වූ සංස්ථාවේ පරිගණක, මුද්‍රණ යන්ත්‍ර සහ කාර්යාල උපකරණවල අවශේෂ වටිනාකම සහ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය සමාලෝචනය කර නොතිබුණි.

එකඟ වේ. සංස්ථාවේ ගිණුම් කටයුතු වෙනුවෙන් සුදුසුකම්ලත් ගණකාධිකාරවරයකු නොසිටීම මේ සඳහා හේතු වී ඇත. අනාගතයේදී මෙවැනි අඩුපාඩු මඟහරවා ගැනීම පිණිස ඉදිරියේදී සුදුසුකම් ලත් ගණකාධිකාරවරයකු බඳවාගැනීමට බලාපොරොත්තු වේ.

ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් යටතේ වෙළඳ හා වෙනත් ලැබිය යුතු දෑ යටතේ වෙළඳ හා අනෙකුත් ණය ගැතියන්ගේ අඩුවීම රු. 1,717,191 ක් ලෙස ගැලපීමට කටයුතු කර තිබුණි. එසේ වුවද, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයට අනුව වෙළඳ හා අනෙකුත් ණයගැතියන්ගේ වැඩිවීම රු.12,518,814 ක් වීම හේතුවෙන් මුදල් ප්‍රවාහය රු.14,236,004 ක් අඩුවීමක් දක්වා තිබුණි. තවද, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය අනුව වෙළඳ හා අනෙකුත් ගෙවියයුතු දෑවල ශුද්ධ වැඩිවීම රු. 3,001,993 ක් වුවද, මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් යටතේ ශුද්ධ අඩුවීම රු. 13,415,768 ක් වශයෙන් දැක්වීම හේතුවෙන් මුදල් ප්‍රවාහය රු.16,417,761 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>එකඟ වේ.</p>	<p>මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය නිවැරදිව පිළියෙල කළ යුතුය.</p>

(ආ) මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි මුදලින් සිදු කරන ලද වන්දි ගෙවීම් ලෙස රු.4,297,947 ක් දක්වා තිබුණ ද 2022 වර්ෂයේදී ගෙවන ලද වන්දි ප්‍රමාණය රු.4,531,000 ක් වූයෙන් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් යටතේ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය රු.233,053 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.	එකඟ වේ.	මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය නිවැරදිව පිළියෙල කළ යුතුය.
(ඇ) 2019 වර්ෂයට අදාළව ගෙවන ලද රු.217,313 ක වැට බදු වටිනාකමක් සමාලෝචිත වර්ෂයේ වියදමක් ලෙස සලකා ලාභයෙන් කපා හැර තිබුණි.	එකඟ වේ.	සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ වියදම් නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
(ඈ) අපනයනකරුවන් වෙතින් ලද අපනයන ගෙවීම් රක්ෂණ ඔප්පු (EPIP) වාරික ආදායම්, 2021 වර්ෂය තුළ ලද ප්‍රකාශනයන් (Declarations) අනුව 2021 වර්ෂයේදී නැව්ගත කරන ලද බවට තහවුරු වූ සහ 2021 වර්ෂයේදී මුදල් ගෙවා තිබුණු එකතුව රු.12,998,073 ක වාරික ආදායම්, 2022 වර්ෂයේ ආදායම් ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණු බැවින්, 2022 වර්ෂයේ වාරික ආදායම රු.12,998,073 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.	මූල්‍ය අංශයේ තනතුරු පුරප්පාඩු වීම හේතුවෙන් බැංකු ප්‍රකාශවල බැරට පෙන්වන ලද පෙර වර්ෂයට අදාළ ආදායම් නිවැරදිව හඳුනාගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි. කෙසේ වෙතත් මේ වන විට සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළව ගිණුම්ගත කිරීම් සිදු කරනු ලබන අතර 2023 අප්‍රේල් දක්වා වූ බැංකු සැසඳුම් ද පිළියෙල කර ඇත	සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ ආදායම් නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්
1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2022 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සඳහන් රු. 67,154,145 ක ලැබිය යුතු භාණ්ඩාගාර තැන්පතු පොළී ආදායම, වර්ෂ 10කටත් වඩා වැඩි කාලයක සිට අයකර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.	ඉදිරියේදී නිවැරදි කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.	ලැබිය යුතු භාණ්ඩාගාර තැන්පතු පොළී ආදායම කඩිනමින් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.6.2 අත්තිකාරම්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට අපනයනකරුවන් 08 දෙනෙකු වෙත ලබා දී තිබුණු අපනයන බිල්පත් මත අත්තිකාරම් ගෙවීම් ශේෂය රු. 34,958,636 ක් වූ අතර එම මුදල නිරවුල් නොකොට වර්ෂ 15කට වඩා වැඩි කාලයක් ගත වී තිබුණි. මෙම අත්තිකාරම් මුදලින් සියයට 65.4 ක් එනම්, රු.22,870,492 ක් එක් අපනයනකරුවකු වෙත පමණක් ලබා දී තිබුණි. තවද, රු.34,958,636 ක් වූ මුළු අත්තිකාරම් මුදල සඳහාම බොල්ණය වෙන්කිරීමක් සිදු කර තිබුණි.</p>	<p>එකඟ වේ. ගොනුවල අදාළ ලේඛන තිබේද යන්න පිළිබඳව පසු විපරම් කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. මෙම බිල්පත් වට්ටම් කිරීමේ කටයුතු වෙනුවෙන් පිහිටවා තිබූ අංශය මේ වන විට වසා දමා ඇත.</p>	<p>හිඟ ණය ශේෂ අය කර ගැනීම සඳහා කඩිනම් පියවර ගත යුතුය.</p>

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ කිරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 11 වගන්තිය සහ 1978 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථා පනතේ 21(2) වගන්තිය</p>	<p>සංස්ථාව විසින් සිදු කරන ලද එකතුව රු.4,669,014,588 ක ආයෝජන වෙනුවෙන් මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ එකඟතාවය හා අදාළ අමාත්‍යවරයාගේ අනුමැතිය ලබා ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>එකඟ වේ. සංස්ථාව විසින් ආරම්භයේ සිට මේ දක්වා සිදු කරන ලද සියළු ආයෝජන රාජ්‍ය බැංකු, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවල ආයෝජනය කර ඇති අතර, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් දිගින් දිගටම ඒ අයුරින්ම කටයුතු කර ඇත.</p>	<p>මුදල් පනත හා සංස්ථාවේ පනත ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආයතන සංග්‍රහය</p>	<p>තනතුරින් ඉල්ලා අස්වීම හේතුවෙන් සේවය අවසන් කළ නිලධාරියෙකු නැවත සේවයට බඳවා ගැනීමේදී, වැටුප තීරණය කළ යුත්තේ පළමුවෙන්ම පත්වන අයෙකුගේ වැටුප තීරණය</p>	<p>එකඟ වේ. එම නිලධාරීන්ගේ සේවය මේ වන විට අවසන් කර ඇත.</p>	<p>මේ වන විටත් මින් එක් නිලධාරියකු සේවයෙහි යෙදී සිටින අතර,</p>

		කරන අයුරින් විය යුතු වුවද, සංස්ථාවෙන් ඉල්ලා අස්වූ නිලධාරීන් දෙදෙනෙකු වෙත, ඔවුන් ඉල්ලා අස්වන විට ලබමින් සිටි වැටුප් පරිමාණයේ එම වැටුප් පියවර යටතේම නැවත සේවයට බඳවා ගෙන තිබුණි.		ආයතන සංග්‍රහයට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.
(ii)	XXVIII වැනි පරිච්ඡේදයේ 9.1 වගන්තිය	ආයතන ප්‍රධානියා හෝ වගකිව යුතු නිලධරයා හෝ ඔහුගේ භාරයේ පවතින රජයේ කාර්යාලයේ ඇති සියළු ලිපිලේඛන හා ලියකියවිලිවල සුරක්ෂිතභාරය, පාලනය හා ඒවා ආරක්ෂා කර තබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතුය වුවද ඒ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමුකර කාර්ය පරිපාටි හා විධි ක්‍රම සකස් කොට නොතිබුණි. එසේ වුවද සංස්ථාව විසින් ගිණුම් අංශයේ ලිපිගොනු සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ භෞතික පරීක්ෂණ වාර්තාව පරීක්ෂාවේදී ඇතැම් අනුයාත අංක සහිත ලිපිගොනු 62 ක් එම ලැයිස්තුව අනුව නොතිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.	මේ පිළිබඳව ඉදිරියේදී නිරාකරණය කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර මූල්‍ය නිලධාරී විසින් ඒ පිළිබඳ සොයා බලනු ඇත.	ආයතන සංග්‍රහයට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.
(ඇ)	2018 නොවැම්බර් 14 දිනැති අංක 02/2018 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛයේ 2 වගන්තිය	වක්‍රලේඛ විධිවිධානවලට පටහැනිව සංස්ථාව විසින් 2020 වර්ෂයේදී හා 2022 වර්ෂයේදී එකතුව රු.27,601,615 ක් වූ තැන්පතු 30 ක් හැටන් නැණලේ බැංකුවෙහි ආයෝජනය කර තිබුණි.	එකඟ වේ.	වක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.
(ඈ)	2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති, අංක 01/2021 රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛයට සමගාමීව නිකුත් කරන ලද මෙහෙයුම් අත්පොත			

- (i) 3.2 (i) ඡේදය සංස්ථාව විසින් එක් නිලධාරියෙකුට වසරකට රු.55,000 බැගින් වූ උත්සව දීමනාවක් ද, රු.25,000 බැගින් වූ සංවත්සර දීමනාවක් ද වශයෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී එකතුව රු.2,130,000 ක මුදලක් භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමකින් තොරව ගෙවා තිබුණි. එකඟ වේ. සංස්ථාවේ පනත අනුව ලබා දී ඇති බලතල ප්‍රකාරව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් එම දීමනා ගෙවීම් අනුමත කර ඇත. වකුලේඛය ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.
- (ii) වකුලේඛයට සමගාමීව නිකුත් කරන ලද යහපාලනය පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයෙහි 4.3 ඡේදය සංස්ථාවේ අවදානම් ඇගයීම හා අවම කර ගැනීම වෙනුවෙන් අවදානම් කමිටුවක් පත්කර නොතිබුණි එකඟ වේ. අවදානම් කමිටුවක් දැනට පත්කර නොමැති අතර ඉදිරියේදී පත් කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. -එම-

1.8 බදු රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2014 ජුනි 23 දිනැති අංක 1868/10 දරන ගැසට්පත්‍රයේ 01වන වගන්තියෙහි දක්වා ඇති මූල්‍ය සේවා සැපයීම මත එකතු කළ අගය මත බද්දට යටත් වන “නිශ්චිත ආයතන” යන්නට සංස්ථාව ඇතුළත් නොවන නමුත්, ආයෝජන හා වෙනත් පොළී ආදායම් පදනම් කරගෙන සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ රු.85,864,474 ක බදු මුදලක් මූල්‍ය සේවා සැපයීම මත එකතු කළ අගය මත බදු වශයෙන් අනාවරණය කර තිබුණි.</p>	<p>එකඟ වේ. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ තීරණය පරිදි බදු උපදේශකවරයකුගේ සහාය ලබා ගෙන නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගනු ලැබේ.</p>	<p>ආයෝජන ආදායමේ ස්වරූපය නිවැරදිව හඳුනාගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.1,615,448,956 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.248,667,973 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.1,366,780,983 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට විනිමය අනුපාත හුවමාරු ලාභ වැඩි වීම රු. 1,000,648,650 ක් සහ ආයෝජන පොළී ආදායම රු. 318,701,196 කින් වැඩි වීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය
 3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) විවිධ ණයගැති, තැන්පතු හා කලින් ගෙවීම් තුළ, අයකරගත හැකි මූල්‍ය සේවා මත වූ වැට් බදු (VAT on FS Recoverable) ලෙස රු.2,185,511 ක් 2017 වර්ෂයේ සිට අඛණ්ඩව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබූ නමුත් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී අය කර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	එකඟ වේ. අනාගතයේදී ගෙවිය යුතු වැට්/ආදායම් බදු වගකීමෙන් හිලව් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබේ.	අතිරික්තව ගෙවන ලද බදු මුදල්, ගෙවිය යුතු බදු මුදලින් හිලව් කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) සංස්ථාව විසින්, 2018 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා වූ වර්ෂ 05 ක් තුළ එකතුව රු.146,508,434 ක මුදලක් වන්දි වශයෙන් අපනයනකරුවන් වෙත ගෙවා තිබුණද ඒ අතරින් නැවත අය කර ගැනීමේ හැකියාව පවතින අපනයනකරුවන් කවුරුන්ද යන්න පිළිබඳ පසු විපරම් කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කර නොතිබුණි.	ඉහත ණය මුදල් අය කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් සංස්ථාව විසින් වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත හා විවිධ රටවල්වල පිහිටුවා ඇති තානාපති කාර්යාල වෙත දන්වා යවා ඇත.	අපනයනකරුවන් වෙත ගෙවා ඇති වන්දි මුදල් අය කර ගැනීම සඳහා සිදු කළ යුතු පසු විපරම් කටයුතු කඩිනම් කළ යුතුය.
(ඇ) සංස්ථාවේ දිරිදීමනා ගෙවීම සම්බන්ධයෙන් භාණ්ඩාගාරය විසින් අනුමත කරන ලද යෝජනාවලිය විගණනය වෙත ඉදිරිපත් නොකෙරුණු අතර, 1991 දෙසැම්බර් 16 දිනැති අංක/5- 3 :SLECIC 12/ දරන වෙළඳ හා වාණිජ අමාත්‍යාංශයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර ලේකම්ගේ ලිපිය අනුව දිරිදීමනා ගණනය සඳහා දීමනා රහිත මාසික ඒකාබද්ධ වැටුප සලකා බැලිය යුතු වුවත්, සංස්ථාව විසින් දීමනා එකතු කරන ලද වැටුප පදනම් කරගෙන දිරිදීමනා ගණනය කිරීම හේතුවෙන් 2021 වර්ෂය වෙනුවෙන් රු.1,986,612 ක් වැඩිපුර ගෙවා තිබුණි.	2022 දිරිදීමනා ගෙවීමේදී නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	අනුමත කරන ලද යෝජනාවලියට අනුකූල වන පරිදි දිරිදීමනා ගණනය කළ යුතුය.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>පරිපාලන අංශය සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල පහසුකම් සහ ඩිජිටල් හැකියාවන් වැඩිදියුණු කිරීම යටතේ ක්‍රියාකාරකම් 12ක් සඳහා රු. මිලියන 29.38 ක අයවැයගත ප්‍රතිපාදනයක් සිදු කර තිබූ නමුත්, ඉන් රු.මිලියන 25.23ක අයවැයගත ප්‍රතිපාදනයක් සහිත ක්‍රියාකාරකම් 08 ක් එනම්, සියයට 67ක් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.</p>	<p>සංස්ථාව විසින් රු.මිලියන 25.23 ක් ප්‍රතිපාදනය කර තිබුණ ද සංස්ථාවේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී/ සභාපතිවරයකු නොමැති වීම හේතුවෙන් මෙම ක්‍රියාකාරකම් අතපසු වී තිබුණි.</p>	<p>සැලසුම් කරන ලද කාර්යයන් හැකිතාක් දුරට ඉටු කරගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

3.3 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2023 මැයි 02 දිනැති අංක DMS/1655 දරන ලිපිය අනුව කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය 50 ක් ලෙස දක්වා තිබුණි. නමුත්, කළමනාකරණ (ජ්‍යෙෂ්ඨ) මට්ටමේ තනතුරු 05ක්, කළමනාකරණ (මධ්‍යම) මට්ටමේ තනතුරු 11ක් හා කළමනාකරණ (කණිෂ්ඨ) මට්ටමේ තනතුරු 03ක් පුරප්පාඩුව පැවතුණි. තවද, අනුමත කාර්ය මණ්ඩලයට ඇතුළත් නොවූ පද්ධති පාලක තනතුරක් සහ සහකාර කළමනාකරණ තනතුරු 02ක් වශයෙන් තනතුරු 03ක් ඉහත අනුමත කාර්ය මණ්ඩලයට අතිරේකව බඳවා ගෙන තිබුණි.</p>	<p>එකඟ වේ.</p>	<p>පුරප්පාඩු කඩිනමින් පිරවීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>